UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Dilectio

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Agathocles figulo patre natus;cum Sicilia potitus eſſet, rexq; declaratus;ſolitus eſt in menſa fictilia pocula iuxta aurea ponere, eaq; iuuenibus oſtendens dicere: Quum antea talia fecerim commonſtratis fictilibus,nunc per vigilantiam ac fortitudinem talia facio; commonſtrans aurea. Non puduit priſtinæ fortunæ, ſed glorioſius exiſtimauit regnum virtute partum, quam ſi hæreditate obueniſſet. Nam regem naſci, nihil magni eſt: at regno dignum ſe præſtitiſſe,maximum eſt.

Liuiæ vxori pro quodam Gallo petenti ciuitatem, Auguſtus negauit,immunitatem obtulit, dicens ſe facilius paſſurum fiſco ſuo detrahi,quam honorem ciuitatis vulgari:nimirum Reipub, dignitatem anteferens priuato commodo.

¶ SIMILITVDINES.

Eraſmi Roterodami,Agrippæ qui vocantur,quoniam præpoſtere naſcuntur, hoc eſt, pedibus primum emergentibus,malis auſpiciis in vitam ingredi creduntur, magnoque humani generis malo, vt Marcus Agrippa & Nero: Ita qui per nefas & ſimoniam irrumpunt in imperium, aut Epiſcopatum (vt vocant) magnam peſtem adducunt ſibi ſuiſque. *in ſimil.*

¶ ADAGIA.

Canis digna ſede. ἀξία ἡ κύων θρόνε.

Quum nouus honos obtigit cuipiam immerenti. Diogenianus.

Digna canis pabulo. ἀξία ἡ κύων τε βρώματος.

Ferme perinde valet,ac ſi dicas: Dignus operarius mercede ſua. Suidas. Das Pferdt iſt ſeines futters werth. Es iſt ein gering Pferdt/das ſein eigen futter nicht verdienen mag.

Dignus obeliſco. ἄξιος ὀβελίσκε.

Dignus quouis honore. Summis enim viris eiuſmodi columnæ ac Pyramides erigebantur, magnificis inſcriptæ titulis, aut ingentes coloſſi.

Digna cedro.

Digna cedro dicuntur, quæ promerentur immortalitatem, & eiuſmodi iudicantur,vt poſteritati conſecrentur. Perſius.

Dignus Archiuo clypeo. ἄξιος εἰ τῆς ἐν ἄργει ἀσπίδος.

De generoſo ac maiorem in modum venerando.

Dignum propter quod vadimonium deſeratur.

Vbi rem maximi momenti volumus ſignificare, quæq; vel quantouis diſpendio debeat expeti,dignam eſſe dicemus,cuius gratia vadimonium deſeratur. Plin.

Dignus qui cum in tenebris mices.

Qui certiſsima eſſe fide, eum dignum decebant, qui cum in tenebris micaretur. Cic.

Quavis re dignus. ἄξιος τε παντός. *Terent.*

Hominem quantius pretij.

Regia bucula. Βασιλικὸν βοΐδιον.

De prodigioſa fœcunditate dicebatur.

Batti Silphium. Βάττε Σίλφιον.

Hoc prouerbio Græci nouum & rarum quempiam honorem notant

Decernetur equa Theſſalica. ἐπικρινεῖται ἵππος θεσσαλική

De ſummo præmio dicebatur, propterea quod antiquitus prima laus fuerit equarum Theſſaliæ. Lepidius erit per ironiam.

Bos in ciuitate, βοῦς ἐν πόλει.

Dicitur, vbi quis ad nouos honores euehitur.

Sapientum octauus.

In eum, qui multum tribuit in ſapientia. Horat.

Columen familiæ.

Donatus columen dici putat, perinde quaſi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Vnde antiquitus ſeruos maiores Columellas dictos. Terentius.

Vtramque paginam facit.

In rebus humanis fortuna vtramq; facit paginam, id eſt, ſiue quid obtingit boni, ea laudatur, quaſi dederit, ſiue mali quid accidit, eadem inceſsitur, ceu malorum author.

Eſto promus. ἔσω ταμίας· τ' ἄλλα δ', εἰ βέλει κύων

Aiunt dictum in eum, cui felicitas immerenti contigiſſet. per ironiam dici poteſt ei, qui dignitatem inuadit, nihil laborans, quam eruditionem, quoſve mores poſtulet ea dignitas: quaſi dicas. Eſto dignitate Epiſcopus: moribus vel canis, ſi libet.

Iupiter aquilam delegit. Ζεὺς ἀετὸν εἵλετο.

Vbi quis aſciſcit ſibi præclaros, ſuiſq; rebus accommodatos.

Glaucus comeſa herba habitat in mari. Γλαῦκος φαγὼν πόαν οἰκεῖ ἐν θαλάττῃ.

Dictum apparet per iocum de iis, qui, cum perierint, tamen vulgo creduntur viuere.

Pro dignitate cuiuſque.

Cum vnicuiq; partes tribuuntur pro decore perſonæ, proq; dignitate, quadrabit illud Homeri ex Iliad. ξ.

Ἐσθλὰ μὲν ἐσθλὸς ἔδυνε, χέρεια δὲ χείρονι δόσκεν.

Id eſt,

Egregia egregius ſubit arma, ac deteriori.
Deteriora dedit.

Antiquior Codro. πρεσβύτερος Κόδρε.

De priſcis, & ob antiquitatem admirandis. Codrus Atticæ Rex.

Myrteam coronam ambis. Μυῤῥινοῦν.

Dicebatur, qui tyrannidem aut magiſtratum ambi[...]

Cœcus & claudus non intrabunt in templum.

Fortaſsis adagio locus erit, quoties excluditur ali[...] veluti indignus.

Roſcius.

Eodem tropo, quo vehementer in conſiliis callidum [...] camus: in laboribus patientem, Herculem: in diſput[...] Achillem: in iudicando Ariſtarchum: patronum in ca[...] egregie dextrum, Roſcium licebit appellare.

Primas tenere.

Marcus Tullius ad Quintum Fratr. Epiſtol. lib. [...] velut Παροιμιῶδες. *Illud vero, inquit, quod à puero ad[...]*

Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων, *totum* [...] *Homeri, quod ita verti poteſt.*

Primas vsq; aliosq; tenere, excellere laude.

Vide Gloria, Honor, Laus.

Dilectio

~~Difficultas.~~

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLO[...]

DILECTIO, Græce ἀγάπησις, ιος, ἡ, & ἀγαπητὺς [...] tur.

Diligere enim eſt amare: quia eum, quem [...] gere videmur, quaſi noſtra dignum beneuolentia. [...] gens, diligentior, diligentiſſimus, & diligentia, de [...]

Hebræis *Ahab*, ſignificat amauit, dilexit. Cog[...] cum *Abah*, voluit: item cum *Iaab* & *Taab*, appetiuit [...] ligimus, id bene volumus & multum appetimus. [...] *Ahabah*, & *Hoheb*, dilectio, amor. Græi pro ה ſubſ[...] cunt ἀγαπάω, diligo, ἀγάπη, dilectio.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE

Diliges proximum tuum ſicut teipſum. *Deut. 6.*

Non videbis ouem fratris tui, aut bouem errantem [...] ſed reduces fratri tuo. 22.

Maiorem hac dilectionem nemo habet, quam vt a[...] ponat quis pro amicis ſuis. *Ioan. 15.*

Non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed quæ a[...] *lipp. 2.*

Charitas fraterna maneat in vobis. *Hebr. 13.*

Simplici ex corde inuicem diligite. 1. *Pet. 1.*

Et nos debemus pro fratribus animam ponere. 1. *Io*[...]

Primum diligamus nos inuicem, quia charitas ex [...] diligit fratrem ſuum, ex Deo natus eſt, & cognoſcit De[...]

Si diligamus nos inuicem, Deus in nobis manet, [...] in nobis perfecta eſt. *ibid.*

Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem [...] vos, vt & vos diligatis inuicem. In hoc cognoſcent [...] ſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicem.

Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem [...] vos. 15.

Vnusquisque veſtrum proximo ſuo placeat in bo[...]

Conſideremus inuicem in prouocationem chari[...] rum operum. *Hebr. 10.*

Qui diligit fratrem ſuum, in lumine manet, & ſca[...] non eſt. 1. *Ioan. 2.*

Omne animal diligit ſibi ſimile: ſic & omnis ho[...] ſibi *Eccleſ. 15.*

Omnis caro ad ſimilem ſibi coniungitur, & omn[...] ſibi ſociatur. *ibid.*

Et mandauit illis vnicuique de proximo ſuo. 17.

De charitate fraterna non neceſſe habemus vobi[...] enim vos à Deo didiciſtis, vt diligatis inuicem. 1. *The*[...]

¶ SENTENTIAE PATRVM.

Illi Deum diligunt, qui non aliud, quam vnde no[...] ficent, exercent. *Aug. de vita Chriſti.*

Breue præceptum tibi præcipitur, dilige, & fac; quo[...] ceas, dilectione taceas: ſiue clames, dilectione clames [...] dilectione emendes: ſiue parcas: dilectione parcas. [...] dilectionis, non poteſt de iſta radice niſi bonum e[...] *charitatis.*

Dilectio ſola diſcernit inter filios Dei & filios Diab[...] ſe omnes ſigno crucis, reſpondeant omnes Amen [...] mnes Alleluia, baptizentur omnes, intrent Eccleſ[...] parietes baſilicarum, non diſcernuntur filii Dei à [...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

charitate. Qui habent charitatem, nati ſunt ex Deo: qui non ha-
[...] charitatem, non ſunt ex Deo. Magnum iudicium magna di-
[...]o, quicquid vis habere: hoc ſolum niſi habeas, nihil tibi pro-
[...] alia ſi non habeas, hoc habe, & impleuiſti legem. *ibid.*

[...]ſer ego, quantum deberem diligere Deum meum, qui me fe-
[...] quum non eram: redemit, quum perieram. Non enim eram, &
[...] nihilo me fecit: non lapidem, non arborem, non aliquod de ani-
[...]ibus, ſed hominem voluit me eſſe, dedit mihi viuere, ſentire, di-
[...]re, reduxit me de exilio, redemit de ſeruitio, vocauit me no-
[...]ſuo: vt memoriale ſuum ſemper eſſet apud me. Vnxit me oleo
[...], quo ipſe erat vnctus, vt ab vncto eſſem vnctus, & à Chriſto
[...] Chriſtianus. *De ſpiritu & anima.*

Non habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tollen-
[...] de corde dilectionem, quam ſi efficere poſſit, vt in ea incaute, &
[...] ratione ambuletur. *idem in epiſt.*

Quantum Deum diligas, debes ex dilectione eius oſtendere. *De*
[...] *& litera.*

Omnes homines æque diligendi ſunt: ſed cum omnibus prodeſ-
[...] poſſis, his potiſſimum conſulendum eſt, qui pro locorum &
[...]orum, vel quarumlibet rerum oportunitatibus, conſtrictius
[...] quadam ſorte iunguntur. *Libro primo de doctrina Chri-*
[...]*na.*

[...] Deum diligunt: qui non aliud, quam vnde nomen eius glori-
[...]. *ibid.*

Dilige, & fac quicquid voles: nihil tam facile bonæ voluntati,
[...] & hoc ſufficit Deo. *De Verb. Dom.*

Vere diligit, qui ſine triſtitia, ſine timore, voluntario potius ſtu-
[...] coacta præcepta conſeruat. *Ambr. in Pſal.* 108.

[...] firmi Chriſtiani nulla vincunt tormenta. Amantis
[...] incitatur charitas, ſi eum, cuius ſenſit beneficia, prohi-
[...] amare. *De Trinitate, lib.* 2.

[...] magno diligi non debet, quicquid fine concluditur, illa ap-
[...] ſummopere diligenda, quæ nec inuenta tranſeunt, nec
[...]. *Greg. in Regiſtro.*

[...] pretioſius Deo virtute dilectionis, nihil deſiderabilius
[...] conſtructione charitatis. *In Paſtoral.*

[...] dilectio tunc veraciter cuſtoditur, quum non de profe-
[...], nec de ruina eius lætamur: nemo enim amat aliquē,
[...] vult eſſe meliorem, & eum ſtantem voto perſequitur,
[...] ſe gratulatur. *Lib.* 21. *Moral.*

Quando ignorabam, me inſtruxit: quando errabam, me redu-
[...]: quando peccabam, me correxit: quando ſteti, me tenuit: quan-
[...], me erexit: quando iui, me duxit: quando veni ad ipſum,
[...]: nec pro his omnibus, quid rependam, habeo, niſi tan-
[...]gam. Non minus melius, nec ducentis, quam per reie
[...] rependi poteſt, quod per dilectionem datum eſt. *Bern. in*

[...] abduci blanditiis, nec ſeduci fallaciis, nec iniuriis frangi,
[...], tota anima, tota virtute diligere eſt. *In Cantica.*

[...]em dilectionis illi peruertunt, nec modum diligendi cuſto-
[...] aut mundum, qui contemnendus eſt, diligunt: aut cor-
[...] minus diligenda, aut proximos ſuos non ſicut ſeipſos, aut
[...]quam ſeipſos forte non diligunt. *Proſper. lib.* 1. *de Vita*
[...]*tiua.*

[...]ctio Dei eſt omnia commoda & incommoda poſtpo-
[...] perfruendi Deo. Dilectio proximi eſt priuata com-
[...]ponere cauſa perfruendi amico. *Hugo de ſubſtant. di-*

[...]ſe eſt, vt quo præceſſerit dilectionis theſaurus, illic et-
[...]tionis ſequatur affectus: ideo veritas ait: Vbi eſt the-
[...]us, ibi & cor tuum erit. Vt ergo in cœlis theſaurizemus,
[...] diligamus. Vis noſſe vbi theſaurizas? attende quid cogi-
[...], vt theſaurum tuum ex vno amore cognoſcas, & amo-
[...] iudicio tuæ cogitationis intelligas. *Fulgoſ. in quodam.*

[...]gere, quaſi de omnibus eligere. Ignis eſt charitas Dei
[...] progreſſionibus creſcens, quæ quanto magis con-
[...], tanto efficacius ampliatur. *Caſſiodorus ſuper Pſalmum*

[...]a eſt dilectio, quæ amicum diligit, & præſentiam eius non

[...] humanæ conditionis ſtatus multiplici motu varietur, ni-
[...] temporalibus inuenio præter vnum, quod vitæ cœleſtis ima-
[...] repræſentet. Sola dilectio eſt, quam non alterat cauſa-
[...]s, quam ſeparatio corporalis non diuidit, quam tem-
[...]gitudo non abolet, quæ defectui non ſuccumbit. So-
[...]o eſt, per quam amicos abſentes videmus, alloquimur,
[...]mur, quæ ſic quadam angelica agilitate & imaginario
[...]u tranſuolat & recurrit, vt nihil de damno corporeæ
[...] diſtantiæ localis iniuria conqueramur. *Petrus Rau. in*

[...]tis eſt dilectio, vt mors, cum enim compagem membro-
[...] animæque & corporis fœdus amicabile mors abrumperet,
[...] contrario diuerſas voluntates conflat in vnam, & in glu-
[...] charitas diuerſarum animarum conſolidat vnionem. *ibi-*

Dilectio abſentiæ damna non ſentit: cum diuturnitate tempo-
rum plerumque ſoleat infirmari dilectio: & temporis tractu & lo-
cali diſtantia conualeſcit. *ibid.*

¶ SIMILITVDINES.

Chryſoſtomi, quando quis temporalibus quidem motibus excita-
tur, voluntas autem illius non inclinatur, vt faciat opus quod facere
inſtigatur, ſed ſtabili, propoſito continentiæ, ratione iuſtitiæ irra-
tionabiles motus corporis frangit: etſi corpore concupiſcit, anima
eius non concupiuit: ſi autem conſenſerit explere, quod cogitat,
tunc vere dicitur animo concupiſcere: Sic & caro inimicum ſuum
diligere non poteſt, quemadmodum nec poſſibile, vt iniuriam non
ſentiat ſibi illatam. Anima autem inimicum diligere poteſt, quia di-
lectio vel odium carnis in ſenſu eſt, animæ autem in intellectu. *In
Matth. c.* 5. *hom.* 12.

Arnobij: Sicut qui literas docent, timorem diſcentibus, & ter-
rorem inducunt, non vtique neceſſarium magiſtris, ſed valde di-
ſcipulis profuturum: & ſicut illos exhorrent, qui ſine timore & ſi-
ne ſpe ſunt: ſciunt enim, eos ad eruditionem peruenire non poſ-
ſe: Ita eos dilectionem habere commemorant, qui timentes eos,
& in eos, qui ſperant in eruditionem eorum. Et hoc de homini-
bus tantum longe eſt à comparatione Dei, quantum longe eſt à
diuinitate humanitas. Sed comparationem ad apertionem rei
dictæ, ad ſpem nos & miſericordiam diuinam impellat, vt eorum
participes faciat, ſuper quos beneplacitum eſt Domino. *In Pſalm.*
144.

Auguſtini. Diſcernis hoc rectum & iuſtum eſſe Domine Deus, vt
huius ſeculi, noctis & tenebrarum, præſtantiori deſiderio, virtute at-
que ſtudio, diligant, & quærant perituras diuitias, & fugitiuos ho-
nores, quam non ſerui tui diligamus te Deum noſtrum, per quem
facti & redempti ſumus. Si enim homo hominem tanta diligit di-
lectione, vt alter alterum vix patiatur abeſſe: ſponſa ſi ſponſo tanto
conglutinatur mentis ardore, vt præ magnitudine amoris, nullam
perfrui valeat requie, chari ſui abſentiam, non ſine magno mœrore
ferens: Qua ergo dilectione, & quo ſtudio quo feruore, anima, quam
deſponſaſti tibi fide & miſerationibus, debet diligere te verum De-
um, & pulcherrimum ſponſum, quia nos ſic amaſti & ſaluaſti, qui
pro nobis tot & talia feciſti? Amor tuus ſuauis & quietus eſt. Nam
pectora, quæ poſſides, dulcedine, & ſuauitate, & tranquillitate re-
ples. Econtra amor ſeculi & carnis, anxius eſt & perturbatus: animas
certe, quas ingreditur, quietas eſſe non patitur. Semper enim ſuſpi-
cionibus, variiſque timoribus ſollicitat eas. *Libro Meditationum
capit.* 35.

¶ BIBLICA EXEMPLA.

Dilectionis inimicorum exempla: Ioſeph, *Geneſ.* 45. 3. Dauid,
1. *Sam.* 26 9. 2. *Sam* 16. *Verſicul.* 7. 8. 9. 10. Eliſæus, 2. *Reg.* 6. 22. Chriſtus,
Luc. 23. 34. *Rom.* 5. 8. Stephanus, *Actor.* 7. 60. Paulus, 2. *Timoth.* 4. 16.
inimicis beneficia conferenda, *Prouerb.* 25. 27. *Rom.* 12. 20. Inimico re-
conciliato non temere credendum, 1. *Sam.* 24. 17. & 26. 21. 2. *Sam.* 3.
26. 1. *Macch.* 12. 24.

¶ HISTORICA EXEMPLA.

Caius Iulius Cæſar diligebat adeo milites ſuos, vt audita clade
Tituriana, barbam capillumq; ſummiſerit: nec ante demſerit, quā
vindicaſſet: quibus rebus & deuotiſſimos ſibi & fortiſſimos reddi-
dit. *Suet.*

Phidias ſtatuarius Agoracritum Parium diſcipulum ſuum adeo
dilexit, vt nomen eius ſuis operibus inſcripſerit plerisque.

Sammonicus Serenus præceptor Gordiani iunioris, adeo eius in-
genium probauit, vt bibliothecam illi ſuam duum & ſexaginta mil-
lium voluminum, moriens teſtamento reliquerit. *Sabellicus libr.* 6.
Enneadis 7.

Ariſtobulus, Iudæorum rex primus poſt Babylonicam captiui-
tatem, Philellen dictus eſt, id eſt, amator Græcorum. *Ioſeph. libro* 13.
cap. 19.

Leſcus Niger Polonorum rex peregrinum militem Germanum
ob fidem dilexit: vt & habitu eorum vteretur, & Cracouiæ regimen
ſolis Teutonicis permitteret. *Cromerus.*

Sueno rex Danorum cultu Germanico gaudens, ſuorum odia
contraxit. *Saxo.*

Vide Amicitia, Amor, Charitas.

Diligentia.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

DILIGENTIA, Græce ἀκρίβεια, ας, ἡ, ἀκριβὴς, έος, ὁ, ἡ, diligens di-
citur. Eſt autem diligentia idem, quod ſollicitudo. Ideo re-
quiritur in omni virtute, ſic etiam ſolicitudo. *ſecundum B.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN